

GÜRCİSTAN TÜRKLERİNİN YENİDEN YÜKSELEN SESİ: “VARLIK” GAZETESİ

Semra Alyılmaz*

Özet

Karapapak/Terekeme Türkleri'nin tarihte en yoğun olarak yaşadıkları bölgeler (Borçalı, Karayazı, Başgeçit, Bolnis, Karaçöp, Tiflis) bugün Gürcistan Cumhuriyeti sınırları içinde yer almaktadır.

Kafkaslar'la Anadolu arasında bağ kuran Karapapak Elleri, coğrafi ve stratejik açıdan olduğu kadar Türk kültürü, Türk tarihi, Türk dili ve edebiyatı bakımından da büyük öneme sahiptir. Nitekim söz konusu topraklar tarihte Dede Korkut ve Köroğlu diyarı, âşıklar, ozanlar yurdu olarak bilinegelmiştir.

Bu yazı, son yıllarda Gürcistan'da yaşanan siyasî, politik, ve ekonomik gelişme ve değişmelerle sesleri kısılan, büyük sıkıntılar yaşayan Karapapak Türkleri'nin var olma, yeniden seslerini duyurma aracı “Varlık” Gazetesi'nin yayın hayatına başlayışını konu olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Karapapak/Terekeme, Gürcistan, Basın Yayın, Varlık Gazetesi, Varlık Medeniyet Merkezi

Abstract

Nowadays, historically and compactly living places of Karapapak/Terekeme Turks (Borchali, Karayazi, Bashkechit, Bolnis, Karachop, Tbilisi) are within the borders of the Republic of Georgia.

Karapapakhs, who are linking Anadolu to Caucasus with its geographical and strategic standpoints, are important with its Turkish culture, history, language and literature. These lands are known as the country of Dede Korkut and Koroghlu, as well as the motherland of Ashugs and Ozans.

One of the main aims for founding and publishing of “Varlık” newspaper was to give Karapapakh Turks the right of speech, because of the political and economical changes in Georgia.

Key words: Karapapak/Terekeme, Georgia, Publishing, “Varlık” newspaper, The Cultural Center of “Varlık”.

* Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi. semraalyilmaz@mynet.com.

GÜRCİSTAN'DA TÜRK BASIN VE YAYIN HAYATININ DÜNÜ

Bugün Gürcistan Cumhuriyeti sınırları içinde kalan Borçalı, Karayazı, Başgeçit, Tiflis, Karaçöp bölgelerinde yaşayan ve bu topraklar üzerinde binlerce yıldır eşsiz kültür ve medeniyet eserleri vücuda getiren Gürcistan Türklerinin (Karapapakların/Terekemelerin) edebî faaliyeti, (tıpkı tarihleri gibi) ya göz ardı edilmiş ya da Azerbaycan edebî muhiti içinde değerlendirilmiştir. Oysa Gürcistan'da yaşayan Türklerin tarih boyunca vücuda getirdikleri kendi yaşayış ve inanışlarının ürünü olan sözlü ve yazılı edebiyat, basın, yayın faaliyeti Azerbaycan edebî muhitinin, basın, yayın hayatının içine sığmayacak kadar kapsamlıdır.¹

Çoğunluğunu Karapapak/Terekeme Türklerinin oluşturduğu Gürcistandaki Türklerin² edebî faaliyetlerini birbiriyle adeta yarış hâlindeki gazete ve dergiler vasıtasıyla sürdürdükleri bilinmektedir. Söz konusu gazeteler, dergiler ve yayımlandıkları yıllar hakkında kısa bir hatırlatma yararlı olacaktır:

Türk basın, yayın ve uygarlık tarihinde özellikle Gürcistan Türklerinin yayın hayatında önemli ölçüde rol oynayan “Ziya” (1879-1880), “Ziya-yı Gafgaziyye” (1880-1884), “Keşkül” (1883-1891), “Şergi Rus” (1903-1905) gibi gazeteler; Mirze Celil Mehmedguluzade'nin “Molla Nesreddin (1906-1918)” adlı hiciv dergisi Tiflis'te yayımlanır.³

Sovyetler Birliği zamanında (1918-1990 yılları arasında) yaklaşık 70 yıllık bir sürede (özellikle de bu dönemin ilk yıllarında) hem edebî çevrede hem de basında ve yayında genelde komünist ideolojinin yerleşmesine ve gelişmesine hizmet amacı güdülür. Gürcistan'da 1918-1941 yılları arasında “Gençler Yurdu”, “Gelebe”, “Al Bayrak”, “Gelecek” (1918), “Veten” (1920), “Kommunist” (1921), “İşiglı Yol” (1924) ve “Yeni Fikir”/“Yeni Kend”⁴ (1927-1938) adlı gazetelerle; “Dan Ulduzu” (1926-1931), “Gızıl Şefeg” (1926-1930), “Yeni Güvve” (1930-1939), “Şerg Kolhozcusu” (1931) ve “Genc Nesil” (1939-1941) adlı dergiler Türkçe olarak yayımlanır. Bu

¹ Semra Alyılmaz, *Borçalılı Bilim Adamı, Eğitimci, Şair Valeh Hacılar Hayatı- Sanatı-Şiirleri*, Ankara 2003. S.7-8.

² Bu ifadelerden Gürcistan'da yaşayan Türklerin yalnızca Karapapaklar'dan/ erekemeler'den oluştuğu düşünülmemelidir. Zira 1944 yılında Stalin tarafından bir kaç saat içinde vagonlara bindirilerek Orta Asya cumhuriyetlerine (Kırgızistan, Kazakistan, Özbekistan...) sürgün edilerek insanlık tarihinde ender rastlanan bir zulme maruz bırakılan Ahıska Türkleri, en az Karapapaklar/Terekemeler kadar bugün Gürcistan sınırları içinde kalan ata dede Türk topraklarında (Ahıska bölgesinde) eşsiz kültür ve uygarlık eserleri vücuda getirmişlerdir.

³ Adil Mişiyev, *Azerbaycan Yazıcıları ve Tiflis Edebî-İctimaî Mühiti (1820-1905)*, Tiflis 1987, s.10-11; Alyılmaz, a.g.e., s.7.

⁴ 1927 yılına kadar “Yeni Fikir”; 1927- 1938 yılları arasında “Yeni Kend” adıyla yayımlanan dergi, 1939 yılından sonra “Sovet Gürcistanı” adıyla yayımlanır. Bu dergi, günümüzde ise, “Gürcistan” adıyla Tiflis'te yayın hayatına devam etmektedir.

gazetelerin ve dergilerin Gürcistandaki Türk edebî muhitinin gelişmesinde ve ilerlemesinde önemli katkıları olur.⁵

Sovyet hâkimiyetinin söz konusu olduğu yıllarda yalnız Borçalı ve Tiflis'te değil; Batum, Başgeçit, Sarvan, Lüksemburg (Bolnisi), Karayazı (Gardabani), Adıgün, Aspinza, Ahalsih... şehirlerinde de Türkçe gazete ve dergiler yayımlanır. Meselâ: Batum'da "İştirak" (1921) ve "Yeni Heyat" (1922-1924), Sarvan'da "Pambıgçı" (1930), Bolnisi'de "Al Bayrag" (1935; sonraki yıllarda "Gelebe Bayrağı"), Karayazı'da "Stalinçi" (1931; sonraki yıllarda "Samgori"), Adıgün'de "Gızıl Rençber" (1933; sonraki yıllarda "Adıgün Kolhozçusu"), Aspinza'da "Bağban" (1933; sonraki yıllarda "Sosializm Kendi"), Ahalsih'da "Kommunist" (1930)... unutulmaz Türkçe yayınlar arasında tarihteki yerlerini alır. Anılan basın ve yayın organlarının önemli bir kısmının Osmanlı Devletinin zayıflamasından sonra yapılan antlaşmalarla kaybettiğimiz bölgelerde (bugün Gürcülerin, Ermenilerin ve Rumların yaşadıkları/yerleştirildikleri topraklarda) yapılması dikkat çekicidir.

VARLIK GAZETESİ

"Varlık Gazetesi", "Varlık Jurnalı", "Varlık" adını okuyanlar/duyanlar, Türkiye'de yaşıyorlarsa, ilk sayısı 15 Temmuz 1933 tarihinde yayımlanan ve Yaşar Nabi Nayır tarafından çıkarılan Türk edebiyatının en uzun ömürlü edebiyat dergisi "Varlık"; Türk dünyasının herhangi bir bölgesinde yaşayanlar ve Türk dünyasına gönül verenler (özellikle de İran'da ve Azerbaycan'da yaşayanlar) ise, ünlü cerrah, araştırmacı, yazar, Türklük bilimi uzmanı, devlet adamı/diplomat Dr. Cevat Heyet tarafından 1979 yılından beri İran'da (Tahran'da) Arap harfleriyle yayımlanan "Varlık" dergisini hatırlayacaklardır. Her iki derginin de önemi ve üstlendiği görev her türlü övgünün üzerindedir. Bu dergilerden Dr. Cevat Heyet'in sahipliğini ve editörlüğünü yaptığı "Varlık" dergisi, İran'da yok sayılan, kendi topraklarında ikinci sınıf vatandaş muamelesi gören Güney Azerbaycan Türkleri'nin "var oluş mücadelesi"nin temsilcisi, "abideleşmiş sesi"dir. Konuyla ilgili araştırmacılar Dr. Cevat Heyet'i Mehemed Hüseyin Şehriyar'ın hem öğrencisi hem de mirasçısı olarak nitelendirip onu, "Güney Azerbaycan Türklüğünün son yıllarda yetişmiş hem en büyük araştırmacısı hem de temsilcisi olarak" kabul etmektedirler. Dr. Cevat Heyet'in Güney Azerbaycan Türklerinin tarihî gerçeklerin bilincinde olup millî kimliklerini korumaları hususunda matbuat yoluyla yapmış olduğu hizmeti merhum şair, yazar, düşünür Bahtiyar Vahapzade 1982 yılında Dr. Cevat Heyet'e ithafen yazmış olduğu "Bıçak-Kalem" adlı şiirinde şöyle ifade etmektedir:

⁵ Abbas Hacıyev, *Tiflis Edebî Mühiti*, Bakü 1980, s.50-88.

*İnsana hidmetdir meramın senin,
Sen ömrün boyunca ömr uzatmısan.
Cerrah bıçağıyla min-min hestenin
Ağrı-acısını kesib atmısan.
Hesteyle beraber sevindin sen de
Cismani bir derde elac edende...*

*Menevi derdlerse galdı elacsız,
Bes onun dermanı ne imiş, gören?
Cerrah bıçağıyla gördün ki, yalnız,
Cismani ağrını kese bilersen...*

*Bir halgın menevi ağrılarına
Elacı, gardaşım, gelemde gördün.
Gündüzler bıçağla kesmek bir yana,
Geceler eline gelem götürdün.*

*Yarıya bölünmüş ana vetenin
Bu gün senden umur derdine melhem.
Gardaş, goşalaşdı silahın senin;
Gündüzler - bıçağdır, geceler - gelem.*

*Sen söze çevirdin ıztirabları,
Yazdın, bir hesretden min derd göyerdi.
Elinde birinin azar-bezarı,
Elinde bir halgın yüz illik derdi.*

*Gece de, gündüz de hey döyüşürsen
Menevi, cismani ağrılarla sen.
Hekim nüsheleri yazdın hemişe
Hesten şefa tapıb sağaldı... feget,
Edib gelemiyle yazdığın nüshe
Bir halgın derdine şefadır elbet!*

*Yaz ki, bütöv idik, paralanmışg,
O taydan dünyaya sesin ucalsın.
Yaz ki, geleminden süzülen işg
Vetenden vetene bir körpü salsın!*

Dr. Cevat Heyet'in Güney Azerbaycan Türkleri'nin birliği ve bütünlüğü için vermiş olduğu mücadelenin bir benzeri Gürcistan'da Rafig Hümmet öncülüğünde başladı. "Varlık Heftelik İctimai-Siyasi Qezet (Varlık Haftalık İctimai-Siyasi Gazete)" adıyla 28 Mayıs 2009 tarihinde yayın hayatına başlayan gazetenin Baş Redaktörlüğünü (Türk dünyasının değerli bilim adamlarından Prof. Dr. Valeh Hacılar'ın öğrencisi) araştırmacı gazeteci, şair, yazar Rafig Hümmet yapmaktadır.

Rafig Hümmet ve Varlık gazetesini çıkarmadaki amacı hakkında kısa bilgi vermek faydalı olacaktır:

Rafig Hümmet, 1965 yılında Gürcistan'da (Bolnis'te) dünyaya gelir. Tiflis Devlet Üniversitesi Pedagoji Enstitüsü Filoloji Fakültesi'ni bitirir. "Sovet Gürcistanı" adlı gazetede kalem faaliyetine başlar. Bu faaliyetini "Şark" ve "Yeni Azerbaycan" gazetelerinde devam ettiren Hümmet, Bakü'de yayımlanan "Milliyet" gazetesinin baş redaktörlüğüne kadar yükselir. Hâlen Azerbaycan Yazarlar Birliğinin Gürcistan Şubesi Başkanlığını da sürdüren Rafig Hümmet, yaşamını Türk Milletinin/Türk dünyasının birliğine, bütünlüğüne adar; yazmış olduğu makalelerinde ve şiirlerinde de bunu dile getirir:

O Millet ki...

*O millet ki damarında Türk ganı ahır,
Gırh bir yere bölünse de, gırhı çıhammaz.
O millet ki Türk yurduna garalar yahr,
Yüz çaydan su götürse de, arhı ahammaz.*

...

*Ey Türk oğlu, ey Türk gızı, özüne gayıt,
Unutma ki bu dünyanın adili sensen.
Böyük Çölü göy sedası altında ayılt,
Cahandakı garanlığın gendili sensen.*

Türk dünyasının parçalanmışlığını, bölünmüşlüğünü içine sindiremeyen Rafig Hümmet, Büyük Azerbaycan topraklarının komünist ve emperyalist güçler tarafından antlaşmalar, entrikalar ve işgallerle elden çıkmasına, bölünmesine de tahammül edemez. O, Karabağ'ın Ermeniler tarafından işgalini kabullenişe, işgal edilen toprakların adlarının (Şuşa, Laçın, Ağdam, Hankendi...) Bakü'de barlara, lokantalara, iş yerlerine verilmesine "Vatan" adlı şiirinde âdeta isyan eder:

*Veten, sen mi yatmısan, ya biz mi yuhudayıg,
Neden hey seksekde, şübhedede, gorhudayıg.
Hele çoh mu dinleyek torpah hagda nağıllar,
Ahi, boşuna ölür şehid geden oğullar.*

*Yene şer mi yazag, yene neğme mi goşag,
Şuşa, Laçın adına bar mı kafe mi açag.
Bu torpag az mı keçib ahdan, alovdan, oddan,
Namus gorumag üçün izin mi alag yaddan*

*Ya bir yollug bit, gurtar, silin heritelerden,
Ya da öz yerini tut gedim heritede sen!*

Rafiq Hümmet, Gürcistan'da doğmuş ve eğitim almış olmasına rağmen (tıpkı Gürcistan'da yaşayan diğer Türkler gibi) kendini Azerbaycan Cumhuriyetinin bir ferdi olarak görmekte ve onun kaygılarını taşımaktadır. Rafiq Hümmet'le aynı kaygıları taşıyan aydınlar, şairler, yazarlar, âşıklar, ozanlar Azerbaycan Cumhuriyeti Milletvekili Gültekin Hacıbeyli'nin ve Azerbaycan Cumhuriyeti Tiflis Büyükelçisi Namig Eliyev'in de destekleriyle Varlık gazetesini çıkarırlar. Varlık gazetesinin yayına başladığı, ilk sayısının çıktığı tarih son derece anlamlıdır. Rafiq Hümmet, Azerbaycan Cumhuriyetinin 91 yıl önce Tiflis'te bağımsızlık bildirgesinin yayınlandığı bu tarihi şu cümlelerle ifade etmektedir:

Eziz Ohucu:

İlk sayımızın neşri tarihi bir günle üst-üsde düşür. 28 May – Respublika günü, Azerbaycan Halq Cümhuriyyetinin 91. İldönümü günüdür. Bu yerde maraglı bir faktı hatırlatmagdan oldugca memnunam: Hazırkı çağdaş ve nezer deymesin, günden-güne güdretlenen Azerbaycan Respublikasının selefi Azerbaycan Halq Cümhuriyyeti 91 il önce gerçek dostluğun ve birgeyaşamın simvolu olan goca Tiflis'de özünün İstiglal beyannamesini elan edib. Ele bu sebebden, bugüne “Varlıq”ın iki gat bayramı demek olar.⁶

Azerbaycan Parlamentosu Milletvekili Gültekin Hacıbeyli de Varlık gazetesinin ilk sayısına göndermiş olduğu kutlama mesajı niteliğindeki yazısında Varlık gazetesinin yayımlandığı tarihin ve yerin önemine şöyle dikkat çekmektedir:

Eziz dostlar,

May ayı her bir Azerbaycanlı, her bir Türk için eziz aydır. Mayın 10'u Azerbaycan halğının umummilli lideri Heyder Eliyev'in doğum günüdür. Türk'ün Atası Mustafa Kemal Atatürk May'ın 19'u dünyaya göz açıb. May

⁶ Rafiq Hümmet, “Baş Redaktörden”, *Varlıq*, Tiflis 2009, s.2.

ayını her birimiz için mügeddes eden bir sebep de var: 28 May Azerbaycan demokratik devletçiliğinin doğum tarihidir.

91 il sonra, yine de mayın 28'i ve yine de her birimiz için doğma ve eziz olan Tiflis'de "Varlıq" adlı bir gazet işig üzü gördü.

İnanırım ki, "Varlıq" tarihen gardaş Gürcüstan'da, öz dede baba torpaglarında yaşayan ve iki gonşu dövlet arasında en etibarlı körpü olan yüz minlerle soydaşımızın – Borçalı, Garayazı, Tiflis Türkü'nün etimadına layig faaliyyet sergileyebilecekdir. Eminem soydaşlarımızın hegg sesine ses vermekle, onların maariflenmesine, Gürcistan cemiyetine, ictimai-siyasi mühitine integrasiyasına yardımçı olan cesaretli ve edaletli, peşekâr ve operativ metbu organa çevrilmekle gezeteniz Azerbaycan-Gürcüstan strateji elagelerinin derinleşmesine ve Güney Gafgazın gelecek rifahına öz deyerli töhfesini verecekdir.⁷

Gürcistan Devlet Başkanı M. Saakaşvili, Gürcistan Devlet Başkanı Danışmanı Tamar Kinsuraşvili, Azerbaycan Cumhuriyeti Tiflis Büyükelçisi Namig Eliyev, Azerbaycan Cumhuriyeti Standartlaştırma, Patentleştirme ve Meteroloji Komitesi Başkanı Ramiz Hesenov, Gürcistan Devlet Başkanı Azınlıklar Danışmanı Mübariz Garayev, Azerbaycan Yazarlar Birliği Başkanı Anar, Borçalılı Şair, Milletvekili Zelimhan Yakup, Prof. Dr. Camal Mustafayev... de Varlık gazetesinin yayımlanmasından dolayı duymuş oldukları memnuniyeti ifade eden mesajlar göndermiş; bu mesajlara da gazetenin ilk sayısında yer verilmiştir.

Varlık gazetesinin baş redaktörü/baş yazarı Rafig Hümmet, Latin harfleriyle ve Azerbaycan Türkçesi'yle yayımlayacakları gazetenin takdim yazısında gazetenin yayın ilkelerinden söz ederken Türk Milleti'nin unutkan olduğunu, geçmişte yaşananlardan pek de ders almadığını, yıllar önce Gürcistan'da yayımlanan gazete ve dergilerde (Ekinci, Molla Nesreddin...) dikkat çekilen sorunların hâlâ devam ettiğini, Azerbaycan-Gürcistan arasındaki dostluğa zarar vermeden, kimseyi de fazla üzmeden bütün bunları Azerbaycan Türkçesi'yle dile getireceklerini kaydemektedir:

Yoh, eziz ohuçu, men seni ne üzme ne de bedbin ehval ruhiyyede kökleme fikrindeyim. Sadece, indi mesaj adlandırdığımız gedim ismarıcı pıçılı ve simvollarla demeyin zamanı çohdan keçib ve men, keçmişde olduğu kimi, indi de bir çoh edaletleri metlebleri ucadan söyleyende, istemirem ki, sen benim evezime rahatsız ve seksekeli olasan. Çünkü dün ile bu günü mügayise edib netice çiharmag, keçmişin ibret ayasının işığında geleceye doğru yürümek tekce benim için deyil, bütün meni sevenler, sevmeyeler için aynı zamanda bütün milletler ve dövletler için gereklidir. Keçmişden ibret almanın önemini men öz keşfim kimi sırmag fikrinden yüz ferseng uzag ola ola , sadece hususi vurğulamağ isderiyerem ki, biz unutkanı! Biz yahşılığ da pisliyi de tez unudurug. Biz onu da unudurug ki, yahşılığ pisliyi unutmag,

⁷ Gültekin Hacıbeyli, "Eziz Dostlar", Varlıq, Tiflis 2009, s.1.

ister istemez pisiye yaşıl ışığ yandırmagdır. Beli torpağımız bereketli, tebietimiz zengin, coğrafyamız önemli olduğu için kemfürset yağların pel barmaglari durmadan aramızda işleyib ve biz zaman zaman neinki tarihimizi ve elifbamızı hetta adımızı bile unutmağın astanasına dayanmışıg. Ele ona göre de “Ekinçi”de, “Molla Nesreddin”de galdırılan problemlerin heyli hissesi hele de hellolunmamış gahr.

İddiada deyilem ki, neşrine başladığımız “Varlıq” gezeti bütün yaralara melhem, bütün dertlere çare olacag. Bununla bele, gözelim Gürcistan’ın çağdaş yaşamını Azerbaycan Türkçesi’nin şirinliyiine doyurmağ sevdasından el çekesi deyilik. Azerbaycan-Gürcü halglarının min illerdi berkiyen dostluğunun sıravı fehlesi olmağ şerefinden de bir addım geri çekilmek fikrimiz yohdur. Eyni zamanda, seni rahatsız eden bir çoh meseleler, ölkemizde, Azerbaycanımız’da ve dünyada aktual olan prosesler, Abhaziya, Samaçoblo, Garabağ yaralarımız, millî kimliyimiz, devletçilik enelerimiz, tarihî şehsiyyetlerimiz... barede gücümüz çatan geder sene bilgi ve melumat vermeye çalışacayıg.⁸

Varlık gazetesinin ilk sayılarında dikkat çeken köşe yazarları ve yazılarına yer verilen tarihî şahsiyetler şunlardır: Rafiq Hümmet, Tamar Kinsuraşvili, Ramile Elisoy, Tapdıg Yolçu, Şövgi Mehdizade, Giuli Alasaniya, Afig Muhtaroglu, Mirze Memmedoglu, Namig Eliyev, Bakur Kvezereli, Fazil Mustafa, Cambul Memmedeli, Ahmet Ağaoğlu, Hüseyin Nihal Atsız, Zevva Medulaşvili, Azer Musaoğlu, Maka Elioğlu, Koba Çopliani, Valeh Hacılar, Aybeniz Eliyeva, Fahri Valehoğlu...vd.

Varlık gazetesi, Azerbaycan-Gürcistan ilişkilerine katkıda bulunmak ve Gürcistandaki Türkler arasında dayanışmayı sağlamak amacıyla Tiflis’te kurulan (K. Tsamebuli Küçesi, No: 40) “Varlık Medeniyet Merkezi” bünyesinde yayın faaliyetini sürdürmektedir.

Atatürk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri arasında yer alan, yürütücülüğünü Doç. Dr. Cengiz Alyılmaz’ın yapmış olduğu “Güney Türkistan, Kafkaslar ve Avrupa’daki Türk Yazıtları” adlı uluslararası proje kapsamında araştırma ve incelemeler gerçekleştirirken ekip olarak 27 Temmuz 2009 tarihinde “Varlık Medeniyet Merkezi”ni ziyaret edip Varlık gazetesinin baş yazarı ve yayın heyetiyle görüşmelerde bulunduk. Görüşmelerimize Azerbaycan Cumhuriyeti Tiflis Büyükelçiliği Kültür ve Eğitim Ataşesi Dr. Fahri Valehoğlu ile Varlık Gazetesi yazarlarından Tapdıg Yolçu, Mirze Memmedoglu ve Cambul Memmedli de katıldılar. Kendi de ciddî bir tarih ve edebiyat araştırmacısı olan; Karapakların tarihi ile ilgili kitap ve makaleleri bulunan Dr. Fahri Valehoğlu’nun “Varlık Medeniyet Merkezi”ne ve Varlık gazetesine vermiş oldukları destek de her türlü övgünün üzerindedir.

⁸ Rafiq Hümmet, a.g.e., s.2.

Azerbaycan-Gürcistan-Türkiye ilişkilerine katkıda bulunacaklarına, Gürcistandaki Türkler arasında birlik ve dayanışmayı sağlayacaklarına candan inandığımız "Varlık Medeniyet Merkezi" ve "Varlık" gazetesi yetkililerini kutlar; kalemlerinin yürekleri kadar güçlü; adlarının ve ömürlerinin de ebedî olmasını dileklerimiz.

KAYNAKÇA

- AĞACANGIZI Gültekin, *Gürcüstan Metbuatında Azerbaycan Edebiyatı Meseleleri*, Bakü 2006.
- AKPINAR Yavuz, "XIX. ve XX. Yüzyıllarda Azeri Edebiyatı", *Azeri Edebiyatı Araştırmaları*, İstanbul 1994, s.35-99.
- AKPINAR Yavuz, "Çağdaş Azeri Şiirinde Millî Bir Mesele Olarak Güney Azerbaycan", *Azeri Edebiyatı Araştırmaları*, İstanbul 1994, s.175-197.
- ALYILMAZ Semra, *Borçalılı Bilim Adamı, Eğitimci, Şair Valeh Hacılar Hayatı-Sanatı-Şiirleri*, Ankara 2000.
- ALYILMAZ Semra, "Borçalı (Gürcistan) Karapapakları'nın (Terekemeleri'nin) Tarihine Dair", *Yeni Türkiye*, S. 43, Ankara 2002, s.288-291.
- BÜNYATOV Ziya, Garapapaglar, *Borçalı Jurnalı*, Borçalı 1993, s.14-18.
- EHMEDOV Teymur, Halgın Varlığının Aynası "Varlık", *Edebi Geydler*, Bakü 2005, s.145-149.
- GÖKDAĞ Bilgehan Atsız - M. Rıza Heyet, "İran Türklerinde Kimlik Meselesi", *Bilig*, S. 30, Ankara 2004, s.51-84.
- HACİBEYLİ Gültekin, *Eziz Dostlar*, *Varlıq*, Tiflis 2009, s.1.
- HACIYEV Abbas, *Tiflis Edebî Mühiti*, Bakü 1980.
- HEYET Mehmed Rıza, *19. Yüzyıldan Günümüze İran'da Türkçe Basın-Yayın Hayatı*, Ankara 2005 (Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof.Dr. F. Sema Barutçu Özönder).
- HÜMMET Rafig, *Edebî Gürcistan*, Tiflis 2007.
- HÜMMET Rafig, Baş Redaktörden, *Varlıq*, Tiflis 2009, s.2.
- MEMMEDLİ Pervane, *Cenubi Azerbaycan Metbuat Tarihi*, Bakü ty.
- MİŞİYEV Adil, *Azerbaycan Yazıcıları ve Tiflis Edebî-İctimaî Mühiti (1820-1905)*, Tiflis 1987.
- ZEYREK Yunus, *Ahıska Bölgesi ve Ahıska Türkleri*, Ankara 2001.

VARLIQ

MƏN, SƏN, O-BİZ!

28 MAY
2009-CU İL,
CÜMƏ
AXŞAMI

e-mail: varliq@hotmail.com

HƏFTƏLİK İCTİMAİ-SİYASİ QƏZET

№ 01 (001)

„BƏYRƏM“ (BƏYRƏM) QƏZƏTİ 1657083490000-30950601000 0050000

TƏBRIKLƏR

Sənimi qəlbdən «Varlıq» qəzetinin doğulmasını təbrik edirəm. Sizin qəzet Azərbaycan-gürcü dostluğunun bir daha təsdiqlənməsinə yardımçı olacaq və bu qarşda xalqların birgə yaşayışını daha da maraqlı edəcək.

Sizin səydiyiniz yol asan olmayacaq. Lakin yetərincə maraqlı olacaq.

Sənimi olaraq kollektivimizə müvafəqiyətlər və sayız maraqlı nömrələrin nəşrini arzu edirəm. Əminəm ki, qəzetinizin sənifələrdə ölkəmizdə yaşayan azərbaycanlıların həyatı real olaraq təsvir ediləcək. Ümid edirəm ki, «Varlıq» qəzeti gürcü mətbuatı sıralarında, eləcə də Azərbaycan-gürcü ictimaiyyətində özünə yer tutacaqdır.

Arzu edirəm ki, seçilən yolu layiqətlə keçə bilərsiniz və öz oxucularınıza qədər sevinc bəxş edəsiniz.

Hörmətli, Mixel Saakaşvili
Gürcüstan Prezidenti

Hər bir qəzetin yarınması xoş bir həldir. Xüsusilə də qəzet bizim çoxmillətli ölkəmizdə yaşayan millətlərdən birinə məxsus olduqda daha sevincdiricidir. Bu qəzetin nəşri bir daha təsdiq edir ki, Gürcüstanda mətbuat azadlığı mənkə məhdudlaşdırılır, əksinə həvəsləndirilir.

GÜRCÜSTAN PREZİDENTİ AZƏRBAYCANA RƏSMİ SƏFƏR EDİB

İki gün davam edən görüşlər zamanı mühüm sənədlər imzalandı. Gürcüstanda may ayının ən mühüm siyasi-ictimai hadisələrindən biri ölkə prezidenti Mixel Saakaşvili Bakıya rəsmi səfəri oldu. İki gün davam edən rəsmi səfər çərçivəsində hər iki ölkə üçün əhəmiyyətli olan sənədlər imzalandı. Azərbaycan prezidenti cənab İlham Əliyevlə danışıqlar apararaq Mixel Saakaşvili vətəna xoş təsərrüfatlarla qayıdı və görüşlərin məmərəli keçdiyindən, gələcəkdə bu səfərin məşhət nəticələrinin özünü bürünə verəcəyindən danışıq.

Səh. 2-də

Azərbaycan və Gürcüstan arasında bütün sahələrdə əlaqələrin yüksək tempə inkişaf etdiyi bir zamanda dilimizdə «Varlıq» adlı yeni qəzetin nəşrə başlaması təbii və qənaətuğün bir hal hesab edirəm. Ümid edirəm ki, bu qəzet xalqların arasında uzun əsrlər boyu sarsılmaz dostluğun, əməkdaşlığın, birgə yaşayışın geniş təbliğinə və daha da inkişaf etdirilməsinə öz layiqli töhfəsini verəcəkdir.

Qəzetin yaradıcı heyətini təbrik edir, bu cətin və şəraflı işdə onlara uğurlar diləyirəm.

Hörmətli: Namiq Əliyev
Azərbaycan Respublikasının
Gürcüstandakı Fövqəladə və Səlahiyyətli səfiri

Gürcüstanın gələcək paytaxtı, eləcə də, uzun müddət Azərbaycan ədəbi məhəlinin mərkəz şəhəri olmuş Tiflisdə Azərbaycan dilində həftəlik «Varlıq» qəzetinin nəşrə başlaması xəbəri məni çox sevindirir. İnanıram ki, qsa bir vaxt ərzində qəzetiniz Gürcüstan azərbaycanlılarının ehtimadını və rəğbətini qazana biləcək.

Qədim tarixi köklərə malik Azərbaycan- Gürcüstan münasibətləri bu gün də etibarlı əsaslar üzərində inkişaf etməkdədir. Bu münasibətlərin dərinləşməsi hər iki dövlətin xalqlarının strateji mənafehinə xidmət etməklə, bələhəkdə, bələhəkdə inkişafını şərtləndirən ən mühüm amillərdən biridir.

Tarixən Gürcüstanda, öz dədə-baba torpaqlarında yaşayan yüzminlərlə soydaşlarımızın mərifətlənməsi, öz hüquqlarını daha yaxşı bilməsi, Gürcüstan ictimai-siyasi məhəlinə daha dolğun inteqrasiyasına yardımçı olacaq «Varlıq» qəzetinə və onun əməkdaşlarına qarşılarına qoyduqları məqsədlərə çatmaqda uğurlar arzulayıram.

Hörmətli: Ramiq Həsənov
Azərbaycanın Standartlaşdırma, Patentləşdirmə və Metrologiya üzrə Dövlət Komitəsinin sədri

Əziz dostlar!

May ayı hər bir azərbaycanlı, hər bir türk üçün əziz aydır. Mayın 10-u Azərbaycan xalqının fəxrli lideri Heydər Əliyevin doğum günüdür. Türkün Atası Mustafa Kamal Atatürk mayın 19-u dünyaya göz açıb. May ayı hər birimiz üçün müqəddəs edən bir səbəb də var: 28 may Azərbaycan demokratik dövlətçiliyinin doğum tarixidir.

91 il sonra, yəni də mayın 28-i və yəni də hər birimiz üçün doğma və əziz olan Tiflisdə «Varlıq» adlı bir qəzet işıq üzə gəldi.

İnanıram ki, «Varlıq» tarixən qarşda Gürcüstanda, öz dədə-baba torpaqlarında yaşayan və iki qonşu dövlət arasında ən əhəmiyyətli körpü olan yüz minlərlə soydaşlarımız - Boreals, Qarıyazın, Tiflis... türkünün ehtimadına layiq fəaliyyət sərgiləyə biləcəkdir.

Əminəm ki, soydaşlarımızın haqq səsinə səs verməklə, onların məariflənməsinə, Gürcüstan cəmiyyətinə, ictimai-siyasi məhəlinə inteqrasiyasına yardımçı olan cəsərdəli və ədalətli, pəşkar və operativ mətbuat orqanı qeyvilməklə qəzetiniz Azərbaycan-Gürcüstan strateji əlaqələrinin dərinləşməsinə və Güney Qafqazın gələcək rifahına öz dəyəri töhfəsini verəcəkdir.

«Varlıq» ideyasının gerçəkləşməsinə əməyi olan hər kəsə təşəkkür edir, qəzetin yaradıcı kollektivinə böyük uğurlar arzulayıram.

Hörmətli, Gültəkin Hacıbəyli
Azərbaycanın millət vəkili

Sənimi qəlbdən «Varlıq» qəzetinin redaksiya heyətini və Gürcüstanda yaşayan azərbaycanlıları yeni qəzetin nəşr edilməsi mənasibəti ilə təbrik edirəm.

Ümid edirəm ki, daha bir azərbaycanlı nəşr bizim ölkədə tolerancılığın və mədəni pluralizmin möhkəmlənməsinə, azərbaycanlıların mədəni özləndirilməsinə (mədəniyyətlərinin qorunmasına) yardımçı olacaq. Əssası isə odur ki, «Varlıq» real olaraq bizim fəxrli problemlərimizi və nəaliyyətlərimizi əks etdirən obyektiv mətbuat orqanı olacaq.

Hörmətli, Tamar Kinturavaşvili
Gürcüstan prezidentinin müşaviri

Varlıq Gazetesinin İlk Sayısının 1. Sayfasının Görüntüsü.